

Livsmedelsverket
Box 622
751 26 Uppsala
livsmedelsverket@slv.se

Yttrande över Livsmedelsverkets Nationella riktlinjer för måltider i skolan

Dnr 2023/04634

Bakgrund

Skolverket har bistått Livsmedelsverket i arbetet med att uppdatera *Nationella riktlinjer för måltider i skolan*. Syftet med *Nationella riktlinjer för måltider i skolan* är dels att ge skolhuvudmän, rektorer och måltidsleverantörer övergripande vägledning, dels att ge stöd och förslag till hur man i skolorna kan påverka och utveckla arbetet med skolmåltiderna för att främja hälsosamma matvanor, skapa matglädje och incitament för en trivsamt, trygg och lärande måltidsmiljö. Skolverket har under revideringen av *Nationella riktlinjer för måltider i skolan* haft en god samverkan med Livsmedelsverket i olika frågor kopplade till skolan och skolmåltider. Skolverket tycker att det är värdefullt att *Nationella riktlinjer för måltider i skolan* har uppdaterats. I löpande text skriver Skolverket fortsättningsvis i yttrandet, enbart riktlinjer om *Nationella riktlinjer för måltider i skolan*.

Skolverkets synpunkter på Livsmedelsverkets Nationella riktlinjer för måltider i skolan

Skolverkets synpunkter på riktlinjerna utgår från myndighetens expertområden och det som av myndigheten uppfattas som eventuella otydligheter i texten. Skolverket väljer att inte kommentera de delar av riktlinjerna som Skolverket inte har ansvar för, till exempel olika märkningar av livsmedel och vilka organisationer eller företag som ligger bakom dessa märkningar. Skolverket föreslår att Livsmedelsverket tydliggör riktlinjernas juridiska status, samt att det i texten tydligare framgår när det handlar om regleringar respektive olika typer av exempel på hur välfungerande måltider kan organiseras utifrån olika aspekter.

Skolverket ser gärna att Livsmedelsverket i den mån det är möjligt i högre grad särskiljer innehållet i olika kapitel utifrån vem det främst riktar sig till. Det innebär att texten exempelvis beskriver att ett avsnitt främst riktar sig till dig som

är rektor då du som rektor är ansvarig för område A och följande avsnitt riktar sig främst till dig som är måltidschef då du är ansvarig för område B.

Kommunala och enskilda huvudmän samt gymnasieskolan och förskolan

Skolverket anser att uppföljningen av skolmåltider i riktlinjerna, som omfattar en kommunkartläggning också borde inkludera enskilda huvudmän. Skolverket föreslår därutöver att uppföljningen bör innefatta gymnasieskolan, även om skolformen inte omfattas av lagkrav på näringsriktiga och avgiftsfria måltider. Skolverket ser även gärna att riktlinjerna lyfter erfarenheter från skolor som serverar frukost och då inte enbart erfarenheter från de skolor som serverar frukost på sina fritidshem.

Värderande begrepp

Skolverket har synpunkter på användning av värderande begrepp i texten. Skolverket önskar att Livsmedelsverket ser över var i texten dessa förekommer. Skolverket föreslår i stället att neutrala och beskrivande formuleringar används i syfte att öka tydligheten i texten. Nedan följer ett par exempel på vad Skolverket åsyftar med användning av värderande begrepp

Exempel 1: Under rubriken *Om Riktlinjerna* på sida 5, rad 16, står det:

Viktiga kunskaper och erfarenheter har hämtats in i dialog med framför allt måltidschefer och rektorer för att möta målgruppernas behov av stöd och göra riktlinjerna användbara i praktiken.

Förslag på ändring: Då ordet *viktiga* signalerar att mindre viktiga kunskaper och erfarenheter valts bort väcks funderingar om vilka som har gjort dessa val om mer eller mindre viktiga kunskaper och på vilka grunder. Skolverket föreslår att värderande begrepp i texten i den här typen av sammanhang tas bort.

Exempel 2: Under rubriken *Skolmåltiden lägger grunden för elevers hälsa och lärande* på s. 6, rad 36, står det: *Elever har olika möjligheter att äta bra hemma beroende på olika förutsättningar och livsvillkor*

Förslag på ändring: Skolverket föreslår att byta ut det värderande ordet *bra* till begreppet *näringsriktigt*.

Begrepp med mångtydig eller otydlig innebörd

Skolverket föreslår att Livsmedelsverket förtydligar begreppet *måltidsorganisation* genom att beskriva på vilka olika sätt den kan vara organiserad i skolorna.

Skolverket föreslår att begreppet *pedagogiska måltider* problematiseras i texten. Pedagogisk måltid är ett begrepp som inte finns i skollagen och som i skolans värld ofta används för att beskriva när lärare eller annan personal äter tillsammans

med skolans elever. Det kan vara bra att beskriva begreppets innebörd ur olika organisationer och myndigheters perspektiv och nyansera det ytterligare, eftersom det tolkas något olika. Organisationer och myndigheter som använder begreppet är bland andra: Sveriges lärare, Livsmedelsverket och Skatteverket. Se sida 12 i riktlinjerna.

Skolverket önskar slutligen att det som riktlinjerna beskriver som *lunch på lektionstid*, utifrån ett exempel från en skola där eleverna äter lunch mitt i en lektion behöver förtydligas så att arrangemanget inte missförstås. Idén är intressant, men det behöver framgå tydligare på vilket sätt *lunch på lektionstid* inte innebär att elever blir av med lagstadgad, garanterad undervisningstid för att äta lunch. Se sida 22 i riktlinjerna.

På Skolverkets vägnar

Maria Weståker,
Avdelningschef

Sabina Vesterlund
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har även undervisningsråden Louise Boudin, Lisa Källermark-Haya, Alexandra Lundvik och Björn Sterner samt avdelningssamordnaren på Läroplansavdelningen, Helga Stensson och tillförordnad enhetschef för För- och grundskolenheten på Läroplansavdelningen, Ulrica Dahlén deltagit.